

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

22. oktober 2015*

„Predhodno odločanje — Območje svobode, varnosti in pravice — Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Uredba (ES) št. 44/2001 — Člen 1 — Področje uporabe — Predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskopравnega zahtevka — Člen 27 — Litispendenca — Predlog, vložen pred sodiščem druge države članice — Sodna preiskava, ki poteka — Člen 30 — Dan, na katerega se šteje, da je sodišče začelo postopek“

V zadevi C-523/14,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Rechtbank Gelderland (Nizozemska) z odločbo z dne 12. novembra 2014, ki je prispela na Sodišče 20. novembra 2014, v postopku

Aannemingsbedrijf Aertssen NV,

Aertssen Terrassements SA

proti

VS Machineverhuur BV,

Van Sommeren Bestrating BV,

Jos van Sommeren,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik drugega senata, v funkciji predsednika tretjega senata, C. Toader (poročevalka), sodnica, J.-C. Bonichot, E. Jarašiūnas in C. G. Fernlund, sodniki,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za VSB Machineverhuur BV, Van Sommeren Bestrating BV in J. van Sommerena R. van Seumeren, odvetnik,
- za Evropsko komisijo M. Wilderspin in G. Wils, agenta,

* Jezik postopka: nizozemščina.

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 1, 27 in 30 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbama belgijskega prava Aannemingsbedrijf Aertsens NV in Aertsens Terrassements SA (v nadaljevanju: skupaj: družbi Aertsens) na eni strani ter družbama nizozemskega prava VSB Machineverhuur BV in Van Sommeren Bestrating BV ter J. van Sommerenom (v nadaljevanju: skupaj: VSB in drugi) na drugi glede goljufivega ravnanja, očitane družbi VSB in drugim.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodni izjavi 15 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:
„V interesu ustreznega sodnega varstva je treba čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdržljive sodne odločbe. Obstajati mora jasen in učinkovit mehanizem za reševanje primerov litispence in sorodnih pravnih ter za preprečevanje problemov, ki izhajajo iz razlik med državami članicami v zvezi z določitvijo trenutka, ko se zadeva šteje za visečo. Za namene te uredbe je treba ta trenutek opredeliti kot avtonomen koncept.“
- 4 Člen 1, odstavek 1, v poglavju I te uredbe, naslovljenem „Področje uporabe“, določa:
„Ta uredba se uporablja v civilnih in gospodarskih zadevah, ne glede na naravo sodne oblasti. Zlasti ne zajema davčnih, carinskih ali upravnih zadev.“
- 5 Člen 5 v oddelku 2, naslovljenem „Posebna pristojnost“, poglavja II navedene uredbe določa:
„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:
[...]
4. če gre za civilno tožbo za odškodnino ali za vrnitev v prejšnje stanje, ki temelji na dejanju, zaradi katerega je bil sprožen kazenski postopek, pred sodiščem, kjer je bil sprožen ta postopek, če to sodišče po lastnem pravu lahko odloča v civilnopravnih zahtevkih;
[...]"
- 6 Oddelek 9 poglavja II Uredbe št. 44/2001, naslovljen „Litispendenca in sorodne pravde“, vsebuje člene od 27 do 30. Člen 27 te uredbe določa:
„1. Če pred sodišči različnih držav članic tečejo postopki z istim zahtevkom med istima strankama, vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, po uradni dolžnosti prekinejo svoje postopke, vse dokler se ne ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek.“

2. Ko se ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, se vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, izrečejo za nepristojna v korist tega sodišča.“

7 Člen 28 navedene uredbe določa:

„1. Če tečejo sorodne pravde pred sodišči različnih držav članic, lahko vsa sodišča, razen tistega, ki je prvo začelo postopek, prekinejo postopek.

2. Če tečejo te pravde na prvi stopnji, se lahko vsa sodišča, razen tistega, ki je prvo začelo postopek, na zahtevo ene od strank izrečejo za nepristojna, če je sodišče, ki je prvo začelo postopek, pristojno za odločanje v zadevnih postopkih in če zakon dovoljuje združitev pravl.

3. Za namene tega člena se šteje, da so pravde sorodne, če so tako tesno povezane med seboj, da se zdita njihova skupna obravnava in odločanje o njih smiselni, da bi se s tem izognili nevarnosti nezdružljivih sodnih odločb, ki bi izhajale iz ločenih postopkov.“

8 Člen 30 iste uredbe določa:

„Za namene tega oddelka se šteje, da je sodišče začelo postopek:

1. v trenutku, ko je pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje vloženo na sodišču, pod pogojem, da tožnik kasneje ni opustil dejanj, ki bi jih moral opraviti v zvezi z vročitvijo pisanja tožencu; ali

2. če je treba vročiti pisanje še pred vložitvijo na sodišče, v trenutku, ko ga prejme organ, ki je odgovoren za vročitev, pod pogojem, da tožnik kasneje ni opustil dejanj, ki bi jih moral opraviti v zvezi z vložitvijo pisanja na sodišče.“

Nizozemsko pravo

9 Člen 700 zakonika o civilnem postopku (Wetboek van burgerlijke rechtsvordering) določa:

„1. Za ukrepe zavarovanja je potrebno dovoljenje sodnika začasne odredbe v kraju, kjer je ena ali več zadevnih stvari, če pa se ukrepi ne nanašajo na stvari, pa v kraju, kjer ima stalno prebivališče dolžnik ali katera koli oseba, na katero se ukrepi nanašajo.

2. Za pridobitev dovoljenja se poda predlog, v katerem je navedeno, kako je treba ukrepe izvesti in na katero pravo se tožeča stranka sklicuje ter, če je ta pravica denarna terjatev, njen znesek, če pa ta še ni določen, pa njen maksimalen znesek, brez poseganja v posebne zahteve, ki so z zakonom določene za tovrstne ukrepe. Sodnik začasne uredbe odloča po skrajšanem postopku. [...]

3. Razen če je bil zahtev v glavni stvari že vložen na dan izdaje dovoljenja, se to podeli, če se zahtev vloži v roku, ki ga za to določi sodnik začasne odredbe, vendar vsaj 8 dni po izvedenih ukrepih. Sodnik začasne odredbe lahko ta rok podaljša, če predlagatelj ukrepov to predlaga pred iztekom navedenega roka. [...] Prekoračitev roka za vložitev zahtevka v glavni stvari povzroči razveljavitev ukrepov.

[...]“

Belgijsko pravo

- 10 Zakonik o kazenskem postopku v knjigi I, naslovljeni „Kriminalistična policija in policisti, ki jo sestavljajo“, vsebuje poglavje VI, naslovljeno „Preiskovalni sodniki“. V tem poglavju VI člen 63 tega zakonika določa:

„Kdor trdi, da je žrtev kaznivega dejanja, lahko vloži predlog za pregon in uveljavlja premoženjskopravni zahtevek pri pristojnem preiskovalnem sodniku.

Oškodovanca, ki uveljavlja premoženjskopravni zahtevek, lahko preiskovalni sodnik, ki obravnava zadevo, na predlog vsaj enkrat zasliši.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 11 Družbi Aertssen sta 26. marca 2013 v skladu s členom 63 zakonika o kazenskem postopku pri preiskovalnem sodniku pri rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (prvostopenjsko sodišče v Antwerpnu, Belgija) vložili predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka proti Nicolaasu Kraaijeveldu, družbi nizozemskega prava VSB Groep BV, njenima hčerinskima družbama Van Sommeren Bestrating BV in VSB Machineverhuur BV ter proti družbi Van Sommeren Bestrating BV, M. van Sommerenu in X, pri čemer ta črka označuje vse osebe, za katere bi se v teku preiskave izkazalo, da so bile udeležene pri kaznivih dejanjih, glede katerih je pred sodiščem s predlogom začel teči postopek.
- 12 Navedeni predlog za pregon se je nanašal na zatrjevano goljufijo. Družbi Aertssen sta v njem navedli, da svojo škodo začasno ocenjujeta na približno 200.000 EUR.
- 13 Družbi Aertssen sta 26. aprila 2013 pri voorzieningenrechter te Arnhem (sodnik začasne odredbe v Arnhemu, Nizozemska) v skladu s členom 700 zakonika o civilnem postopku vložili predlog za izdajo dovoljenja za sprejetje ukrepov zavarovanja proti družbi VSB in drugim. To dovoljenje je bilo izdano istega dne in družbi Aertssen sta te ukrepe sprejeli 1. maja 2013.
- 14 Na podlagi tožbe, ki so jo vložili družba VSB in drugi, je voorzieningenrechter te Arnhem 18. julija 2013 odredil odpravo sprejetih ukrepov. V tej sodbi je bilo ugotovljeno, da predloga za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka ni mogoče šteti za zahtevek v glavni stvari v smislu člena 700(3) zakonika o civilnem postopku.
- 15 Družbi Aertssen sta 19. julija 2013 pri voorzieningenrechter te Arnhem ponovno vložili predlog za izdajo dovoljenja za sprejetje ukrepov zavarovanja proti družbi VSB in drugim. To sodišče je temu predlogu ugodilo 25. julija 2013, pri tem pa je svoje dovoljenje pogojilo z vložitvijo zahtevka v glavni stvari v 30 dneh po sprejetju ukrepov.
- 16 Družbi Aertssen sta nove ukrepe zavarovanja sprejeli 29. julija 2013. Za izpolnitev pogoja, ki ga je postavilo navedeno sodišče, sta družbi Aertssen pri Rechtbank Gelderland vložili tožbo, s katero predlagata, naj se ugotovi, da so družba VSB in drugi odgovorni za škodo, ki naj bi jima nastala zaradi njihove domnevne goljufije, in naj se jim začasno – do dokončne določitve zneska te škode – naloži plačilo zneska 200.000 EUR.
- 17 Vendar družbi Aertssen Rechtbank Gelderland predlagata, naj se primarno izreče za nepristojno za odločanje o tem, ali je mogoče predlog za pregon, v katerem se uveljavlja premoženjskopravni zahtevek, v zvezi s katerim teče postopek v Belgiji, šteti za zahtevek v glavni stvari v smislu člena 700(3) zakonika o civilnem postopku. Glede tega družbi Aertssen s sklicevanjem na člen 27(2) Uredbe št. 44/2001 trdita, da to sodišče ni pristojno, razen če bi se izpodbijala pristojnost belgijskega

sodišča, pri katerem je vložen predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, v tem primeru pa bi moralo predložitveno sodišče v skladu z odstavkom 1 tega člena 27 postopek prekiniti po uradni dolžnosti.

- 18 Podredno predlagata, naj Rechtbank Gelderland postopek prekine v skladu s členom 28 te uredbe, ker naj bi bila zadeva v glavni stvari povezana z zadevo, v zvezi s katero v Belgiji poteka postopek na podlagi predloga za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka.
- 19 Še bolj podredno družbi Aertssen predlagata, naj to sodišče takoj prekine postopek, dokler preiskovalni sodnik pri rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen ne odloči o predložitvi zadeve kazenskemu sodišču ali ustavitvi postopka.
- 20 Družba VSB in drugi trdijo, da je predlog družb Aertssen za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka v bistvu kazenskopravne narave. Ugotavljajo, da zadeva v glavni stvari ne spada na stvarno področje uporabe Uredbe št. 44/2001. Dodajajo, da ta predlog za pregon in zahtevek, vložen pri Rechtbank Gelderland, nimata niti istega predmeta niti iste podlage.
- 21 Rechtbank Gelderland meni, prvič, da iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je področje uporabe navedene uredbe v bistvu razmejeno glede na naravo pravnega razmerja med strankami ali predmet spora. Ker družbi Aertssen zahtevata povrnitev škode, ki naj bi jima nastala zaradi protipravnih dejanj, ki jih pripisujeta družbi VSB in drugim, bi bilo treba spor med njimi šteti za „postopek v civilnih in gospodarskih zadevah“ v smislu člena 1 te uredbe. Tako naj bi se za zadevo, v zvezi s katero teče postopek pred preiskovalnim sodnikom rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, uporabljala Uredba št. 44/2001, čeprav se ta zadeva obravnava v postopku, ki je v bistvu kazenski.
- 22 Drugič, cilj predloga za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka ni le uvedba kazenske preiskave, ampak tudi to, da se v okviru kazenskega pregona oškodovancu dodeli odškodnina. Predmet postopkov pred preiskovalnim sodnikom pri rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen in pred Rechtbank Gelderland naj bi bil podoben. Glede tega naj bi se ta postopka, kar zadeva obravnavano dejansko stanje, nanašala na domnevno goljufiva ravnanja, ta pa v skladu z navedbami družb Aertssen glede na pravna pravila ne pomenijo le kaznivih dejanj, temveč tudi civilne delikte. Poleg tega naj bi bil v Belgiji vložen predlog za pregon naperjen proti strankam, pozvanim pred predložitveno sodišče.
- 23 Zato bi bilo treba ugotoviti, ali je treba predlog oškodovanca za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, vložen pri preiskovalnem sodniku pri rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, ob upoštevanju tega, da predhodna preiskava še ni končana, šteti za postopek pred sodiščem v smislu 27(1) Uredbe št. 44/2001, in če je tako, kdaj se je pred tem sodiščem začel postopek v smislu člena 30 te uredbe.
- 24 V teh okoliščinah je Rechtbank Gelderland prekinilo postopek in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali predlog za pregon, v katerem se uveljavlja premoženjskopravni zahtevek, v smislu člena 63 in naslednjih belgijskega zakonika o kazenskem postopku, ki sta ga vložili družbi Aertssen, ob upoštevanju načina njegove vložitve in faze, v kateri je postopek, spada na stvarno področje uporabe Uredbe št. 44/2001?

Če je odgovor pritrdilen:

2. Ali je treba člen 27(1) te uredbe razlagati tako, da postopek pred tujim sodiščem (v obravnavanem primeru belgijskim sodiščem) v smislu te določbe teče, tudi če je oškodovanec pred belgijskim preiskovalnim sodnikom vložil predlog za pregon, v katerem uveljavlja premoženjskopravni zahtevek, in predhodna preiskava še ni končana?

3. Če je odgovor pritrdilen: v katerem trenutku velja, da v zvezi s predlogom oškodovanca za pregon, v katerem uveljavlja premoženjskopravni zahtevek, za namene členov 27(1) in 30 navedene uredbe postopek teče in/ali je sodišče začelo postopek?
4. Če je odgovor nikalen: ali je treba člen 27(1) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da lahko vložitev predloga oškodovanca za pregon, v katerem uveljavlja premoženjskopravni zahtevek, povzroči, da postopek pred belgijskim sodiščem v smislu te določbe začne teči pozneje?
5. Če je odgovor pritrdilen: v katerem trenutku se šteje, da je v zvezi z zadevo za namene členov 27(1) in 30 Uredbe št. 44/2001 v tem primeru postopek začel teči in/ali je sodišče začelo postopek?
6. Če je oškodovanec vložil predlog za pregon, v katerem uveljavlja premoženjskopravni zahtevek, postopek pa v smislu člena 27(1) Uredbe št. 44/2001 v trenutku vložitve tega predloga s tem še ne teče, vendar pa v času poteka preizkusa vloženega predloga pozneje za nazaj lahko velja, da je postopek začel teči v trenutku vložitve navedenega predloga: ali v tem primeru iz navedene določbe izhaja, da mora sodišče, pri katerem je bila vložena tožba po tem, ko je oškodovanec vložil navedeni predlog na belgijsko sodišče, prekiniti odločanje, dokler ni ugotovljeno, ali pred belgijskim sodiščem postopek teče v smislu člena 27(1) navedene uredbe?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 25 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, ki je bil vложен pri preiskovalnem sodniku, spada na področje uporabe te uredbe, saj je njegov predmet denarna odškodnina za škodo, ki naj bi nastala vlagatelju predloga.
- 26 Najprej je treba spomniti, da se Uredba št. 44/2001 v skladu s svojim členom 1 uporablja „v civilnih in gospodarskih zadevah, ne glede na naravo sodne oblasti“.
- 27 Prav tako v skladu s to določbo odločbe, ki jih je o civilnopravnem vprašanju izdalo kazensko sodišče, spadajo na področje uporabe te uredbe (glej v tem smislu sodbo Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, točka 30 in navedena sodna praksa).
- 28 Poleg tega je iz člena 1(1) Uredbe št. 44/2001 razvidno, da so samo nekatera področja, ki so v tej uredbi posebej navedena, izključena iz pojma civilnih in gospodarskih zadev (glej v tem smislu sodbo Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, točka 38).
- 29 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pojma „civilne in gospodarske zadeve“ – zato da bi se kar najbolj zagotovila enakost ter enotnost pravic in obveznosti, ki za države članice in zadevne osebe izhajajo iz navedene uredbe – ni mogoče razlagati kot zgolj napotitev na notranje pravo ene ali druge zadevne države. Navedeni pojem je treba šteti za samostojen pojem, ki ga je treba po eni strani razlagati s sklicevanjem na cilje in ureditev iz Uredbe št. 44/2001 ter po drugi na splošna načela, ki izhajajo iz vseh nacionalnih pravnih redov (sodbi Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, točka 18 in navedena sodna praksa ter flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, točka 24 in navedena sodna praksa).
- 30 Da bi se ugotovilo, ali zadeva spada na področje uporabe navedene uredbe, je treba preučiti značilnosti, ki opredeljujejo naravo pravnega razmerja med strankami ali predmet spora (sodba flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, točka 26 in navedena sodna praksa).

- 31 Glede tega je Sodišče v točki 19 sodbe Sonntag (C-172/91, EU:C:1993:144) ugotovilo, da tudi če se premoženjskopравни zahtevek obravnava v kazenskem postopku, ta zahtevek, ki se vloži za povrnitev škode, ki je nastala posamezniku, ohrani svojo civilnopravno naravo. V pravnih ureditvah držav pogodbenic se namreč na splošno šteje, da je pravica do povrnitve škode, nastale zaradi ravnanja, ki je prepovedano s kazenskim pravom, civilnopravne narave.
- 32 Čeprav je v obravnavanem primeru namen predloga za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka uvedba kazenskega postopka in čeprav je preiskava belgijskega sodišča, ki odloča v zadevi, kazenske narave, pa je njen cilj tudi odločanje o sporu med zasebnimi pravnimi subjekti glede povrnitve škode, ki naj bi jo eden od njih utrpel zaradi goljufivih ravnanj drugih. Tako je treba pravno razmerje med strankami postopka v glavni stvari opredeliti kot ‚pravno razmerje zasebnega prava‘ in torej spada v pojem ‚civilne in gospodarske zadeve‘ v smislu Uredbe št. 44/2001 (glej po analogiji sodbo Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, točka 41).
- 33 Poleg tega splošna ureditev iz te uredbe ne določa, da mora biti odločanje o stranskem zahtevku povezano z odločanjem o glavnem zahtevku (glej po analogiji sodbo de Cavel, 120/79, EU:C:1980:70, točke od 7 do 9).
- 34 Zlasti člen 5(4) Uredbe št. 44/2001 kazenskemu sodišču, katerega odločbe so očitno izključene s področja uporabe te uredbe, podeljuje pristojnost za odločanje o stranskem premoženjskoprnem zahtevku, zaradi česar odločitve o premoženjskoprnem zahtevku spada na področje uporabe te uredbe. Iz te določbe torej izhaja, da stranski zahtevek v kazenskem postopku spada na področje uporabe navedene uredbe, kazenski pregon pa je zaradi kazenskopravne narave s tega področja izključen.
- 35 Zato odškodninski zahtevek, vložen pri kazenskem sodišču, čeprav je stranski zahtevek v kazenskem postopku, spada med „civilne in gospodarske zadeve“ v smislu člena 1(1) navedene uredbe.
- 36 Iz vsega zgoraj navedenega je razvidno, da je treba člen 1 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, ki je bil vložen pri preiskovalnem sodniku, spada na področje uporabe te uredbe, saj je njegov predmet denarna odškodnina za škodo, ki naj bi nastala vlagatelju predloga.

Drugo vprašanje

- 37 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 27(1) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da postopek teče v smislu te določbe, kadar je bil pri preiskovalnem sodniku vložen predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, čeprav preiskava v obravnavani zadevi še ni končana.
- 38 Opozoriti je treba, da je treba pojme, ki so uporabljeni v členu 27 navedene uredbe, za ugotovitev, ali je podana litispendenca, razlagati samostojno ob upoštevanju ureditve in ciljev te uredbe (sodba Cartier parfums-lunettes in Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, točka 32 in navedena sodna praksa).
- 39 Eden od ciljev Uredbe št. 44/2001 je – kot je razvidno iz njene uvodne izjave 15 – čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da niso izdane nezdržljive sodne odločbe, če je za odločanje o istem sporu pristojnih več sodišč. Zakonodajalec Evropske unije je zato želel vzpostaviti jasn in učinkovit mehanizem za reševanje primerov litispendence. Iz tega je razvidno, da je treba za uresničitev teh ciljev člen 27 navedene uredbe razlagati široko (glej v tem smislu sodbi Mærsk Olie & Gas, C-39/02, EU:C:2004:615, točka 32 in navedena sodna praksa, ter Cartier parfums-lunettes in Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, točka 40).

- 40 V skladu z navedenim členom 27 se ta uporablja, če so stranke dveh različnih sporov, ki tečeta pred sodišči držav članic, iste in če imajo zahtevki isti predmet in podlago, pri čemer ta določba ne določa nobenega dodatnega pogoja (glej v tem smislu sodbo *Gubisch Maschinenfabrik*, 144/86, EU:C:1987:528, točka 14).
- 41 Glede, prvič, vprašanja, ali sta stranki isti v smislu člena 27 Uredbe št. 44/2001, je iz sodb *Sonntag* (C-172/91, EU:C:1993:144, točka 19) in *de Cavel* (120/79, EU:C:1980:70, točki od 7 do 9) razvidno, da pravica do povrnitve škode, nastale zaradi ravnanja, ki je predmet kazenskega pregona, ohrani svojo civilnopravno naravo, saj splošna ureditev iz te uredbe ne določa, da mora biti odločanje o stranskem zahtevku povezano z odločanjem o glavnem zahtevku. Vprašanje, ali sta stranki isti, ni odvisno od položaja ene ali druge v teh dveh postopkih (sodba *Tatry*, C-406/92, EU:C:1994:400, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 42 V obravnavanem primeru okoliščina, da izvajanje kazenskega pregona ne spada v pristojnost strank civilnega postopka, ne spremeni dejstva, da gre za iste stranke kot tožeče in tožene stranke v postopku pred predložitvenim sodiščem, saj se na te stranke nanaša tudi predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, vložen pri preiskovalnem sodniku pri *rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen*.
- 43 Kar zadeva, drugič, podlago v smislu člena 27 Uredbe št. 44/2001, ta zajema dejstva in pravna pravila, ki so navedena kot podlaga zahtevka (glej v tem smislu sodbo *Mærsk Olie & Gas*, C-39/02, EU:C:2004:615, točka 38 in navedena sodna praksa).
- 44 V obravnavanem primeru v nobenem od dveh sočasnih postopkov ni sporno, da družbi Aertssen menita, da jima je nastala škoda zaradi goljufivih ravnanj. V teh okoliščinah ni mogoče izključiti, da imata ta postopka isto podlago, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče na podlagi analize vseh dejstev in pravnih pravil, na katere se sklicuje.
- 45 Kar zadeva, tretjič, predmet v smislu člena 27 Uredbe št. 44/2001, je Sodišče pojasnilo, da ta pomeni cilj zahtevka (glej v tem smislu sodbo *Gantner Electronic*, C-111/01, EU:C:2003:257, točka 25 in navedena sodna praksa). Zadnjenavedenega pojma ni mogoče omejiti na formalno enakost zahtevkov (glej v tem smislu sodbo *Gubisch Maschinenfabrik*, 144/86, EU:C:1987:528, točka 17) in se razlaga široko (glej v tem smislu sodbo *Nipponkoa Insurance Co. (Europe)*, C-452/12, EU:C:2013:858, točka 42 in navedena sodna praksa).
- 46 V obravnavanem primeru ni sporno, da družbi Aertssen zahtevata povrnitev škode, ki je začasno ocenjena na približno 200.000 EUR.
- 47 Zato je brez poseganja v preverjanje, ki ga opravi predložitveno sodišče, razvidno, da so izpolnjena vsa merila, naštetá v točki 40 te sodbe.
- 48 Poleg tega je treba najprej opozoriti, da je mehanizem za reševanje primerov *litispendence*, ki je določen z Uredbo št. 44/2001, objektivni in avtomatičen (glej po analogiji sodbo *Gantner Electronic*, C-111/01, EU:C:2003:257, točka 30) in temelji na vrstnem redu, po katerem so pred zadevnimi sodišči začeli teči postopki (glej v tem smislu sodbi *Weber*, C-438/12, EU:C:2014:212, točka 52 in navedena sodna praksa, ter po analogiji A, C-489/14, EU:C:2015:654, točka 30).
- 49 Nato je treba poudariti, da se člen 27(1) Uredbe št. 44/2001, ker ne določa nobene izjeme, nanaša na vse zahtevke, ki spadajo na področje uporabe te uredbe. Kot je Sodišče ugotovilo v točki 36 te sodbe, predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, vložen pri preiskovalnem sodniku, spada na to področje uporabe.

- 50 Nazadnje, kot je bilo opozorjeno v točki 39 te sodbe, je treba člen 27 Uredbe št. 44/2001 glede na zasledovani cilj, ki je čim bolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in nezdružljivih sodnih odločb, razlagati široko. Kadar pa oseba vloži predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka pri preiskovalnem sodniku, bi to, da bi postopek prek katerim koli drugim sodiščem v drugi državi članici tekel v zvezi z istim premoženjskoprnim zahtevkom, torej zahtevkom med istimi strankami ter z enakima podlago in predmetom, v primeru izključitve uporabe tega člena povzročilo sočasne postopke in tveganje izdajanja nezdružljivih odločb, kar bi bilo v nasprotju s tem ciljem.
- 51 Kot glede tega Evropska komisija poudarja v pisnih stališčih, okoliščina, da obstaja negotovost glede izida preiskave, ni pomembna. Taka negotovost je namreč značilna za vsakršen zahtevek, glede katerega postopek še teče, in je zato podana vsakič, ko lahko nastopi položaj litispence.
- 52 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 27(1) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da postopek teče v smislu te določbe, kadar je bil pri preiskovalnem sodniku vložen predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, čeprav preiskava v obravnavani zadevi še ni končana.

Tretje vprašanje

- 53 Predložitveno sodišče v okviru tretjega vprašanja v bistvu predlaga, naj se določi, kako je treba razlagati člena 27(1) in 30 Uredbe št. 44/2001, da bi se, kadar oseba vloži predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka pri preiskovalnem sodniku, določil dan, na katerega se šteje, da je to sodišče začelo postopek v smislu teh določb.
- 54 Po eni strani je treba spomniti, da člen 27(1) te uredbe določa, da v primeru litispence pred sodišči različnih držav članic vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, po uradni dolžnosti prekinajo svoje postopke, dokler se ne ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek. Po drugi strani člen 27(2) navedene uredbe določa, da se, ko se ugotovi pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, vsa sodišča razen tistega, ki je prvo začelo postopek, izrečejo za nepristojna v korist tega sodišča.
- 55 Poleg tega je, če so izpolnjeni vsebinski pogoji iz točke 40 te sodbe, litispence podana od takrat, ko sta pri dveh sodiščih različnih držav pogodbenic dokončno vložena sodna zahtevka, to je preden so lahko tožene stranke predstavile svoja stališča (glej v tem smislu sodbo Gantner Electronic, C-111/01, EU:C:2003:257, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 56 Uredba št. 44/2001 ne pojasnjuje, v katerih okoliščinah je treba šteti, da je pristojnost sodišča, ki je prvo začelo postopek, „ugotovljena“ v smislu člena 27 te uredbe (sodba Cartier parfums-lunettes in Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, točka 31). Kot pa je bilo opozorjeno v točki 48 te sodbe, postopkovno pravilo iz tega člena temelji na vrstnem redu, po katerem se je začel postopek pred zadevnimi sodišči.
- 57 Člen 30 navedene uredbe enotno in samostojno opredeljuje dan, na katerega se šteje, da je sodišče začelo postopek, za uporabo oddelka 9 poglavja II te uredbe v zvezi z litispenco. Ta člen določa, da se šteje, da je sodišče začelo postopek bodisi na dan, ko je vloga, s katero se postopek začne, ali enakovreden akt vložen pri sodišču, če tožeča stranka pozneje ni opustila dejanj, ki bi jih morala opraviti v zvezi z vročitvijo pisanja toženi stranki, bodisi, če je treba vročiti vlogo še pred vložitvijo pri sodišču, na dan, ko ga prejme organ, ki je odgovoren za vročitev, če tožeča stranka pozneje ni opustila dejanj, ki bi jih morala opraviti v zvezi z vložitvijo pisanja pri sodišču. Tako sta določena dva načina začetka postopka pred nacionalnimi sodišči, in sicer z vložitvijo vloge, s katero se postopek začne, pri sodišču ali z vročitvijo te vloge.

- 58 Zato mora v obravnavanem primeru predložitveno sodišče preučiti, ali je za družbi Aertssen ob vložitvi njunega predloga za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka v skladu z nacionalnim pravom, ki se uporabi, veljala obveznost predhodne vročitve tega predloga.
- 59 Če taka obveznost predhodne vročitve ni obstajala, bi bilo treba ugotoviti, da se je pred preiskovalnim sodnikom pri rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen začel postopek na dan vložitve navedenega predloga za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, vendar le če družbi Aertssen nista opustili dejanj, ki bi jih morali opraviti, da bil vložen akt nato vročen toženim strankam. Iz predložitvene odločbe je namreč razvidno, da sta družbi Aertssen predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka vložili proti toženim strankam, katerih identiteta je znana, in sicer proti osebam, navedenim v točki 11 te sodbe.
- 60 Iz vsega zgoraj navedenega je razvidno, da je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 30 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da je treba – kadar oseba vloži predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka pri preiskovalnem sodniku z vložitvijo akta, ki ga po nacionalnem pravu, ki se uporabi, ni treba vročiti pred to vložitvijo – šteti, da se je pred tem sodnikom začel postopek na dan vložitve tega predloga.

Četrto, peto in šesto vprašanje

- 61 Ker je četrto vprašanje postavljeno, če bi bil odgovor na drugo vprašanje nikalen, odgovor na to vprašanje pa je pritrdilen, na četrto vprašanje ni treba odgovoriti. Ob upoštevanju odgovorov na prvo, drugo in tretje vprašanje prav tako ni treba odgovoriti na peto in šesto vprašanje.

Stroški

- 62 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Člen 1 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, ki je bil vložen pri preiskovalnem sodniku, spada na področje uporabe te uredbe, saj je njegov predmet denarna odškodnina za škodo, ki naj bi nastala vlagatelju predloga.
2. Člen 27(1) Uredbe št. 44/2001 je treba razlagati tako, da postopek teče v smislu te določbe, kadar je bil pri preiskovalnem sodniku vložen predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka, čeprav preiskava v obravnavani zadevi še ni končana.
3. Člen 30 Uredbe št. 44/2001 je treba razlagati tako, da je treba – kadar oseba vloži predlog za pregon z uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka pri preiskovalnem sodniku z vložitvijo akta, ki ga po nacionalnem pravu, ki se uporabi, ni treba vročiti pred to vložitvijo – šteti, da se je pred tem sodnikom začel postopek na dan vložitve tega predloga.

Podpisi